

F 343
2002

დედა

№2 2002 წელი

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

უმაწვილი უნდა სწავლობდეს
საცნობლად თავისდაო:
ვინ არის, სიღამ მოსულა,
სად არის, წავა სადაო?

„დილის“ ანთოლოგია

მორის ფოხნიშვილი

ბალურაბი

ჩემს ფანჯარას ბედურების
ჭრიამული შვენის,
და სულაც არ ეშინიათ
ჩემი გამოჩენის.
იცით, მათი საკენკისთვის
როგორ ადრე უძგები?!
ღამის ნეკიც წამაცაღორ
თუთრი ნისკარტებით.
ვისაც ნამდვილ ბედურებთან
მეგობრობა უნდა, —
ნამცეცები იქონიოს
ფანჯარასთან მუდამ.

„დილა“ №2, 1958 წ.

ალექსანდრა ბაგაშვილი

გაზაფხული

გვანარება გუნდაობა,
გულს გვიტვობდა თოვლის ზვავი,
თოვლი დადნა, დრო დაგვიღვა
უფრო კარგი სანახავი.

ტყეები და ველ-მინდვრები
მწვანე ფარხით შეიმოსა.
გაზაფხულო, გაზაფხულო,
გვინარია შენი მოსვლა.

ვაზი სითბოს ღვინით ხვდება
ეინვისაგან დაზაფხული,
დღეს მერცხალმაც გაიქროლა,
მოგვანარა გაზაფხული.

უფიქრობ, უფრო მშვენიერი
სხვა ფრინველი არ იქნება!..
ქვებს არ ვესვრი, კარვად მახსოვს,
ძია შიოს დარიგება.

„დილა“ №3, 1955 წ.

ოთარ ხალაბაბრიძე მზა პირს იბანს

მზე პირს იბანს!..
მზე პირს იბანს!..
ბროლის თქორი მიწას კოცნის.
ნეტავ მას, ვინც წყალს უსხამს
ხელში დრუბლის პირსახოცი...

მზე პირს იბანს!..
მზე პირს იბანს!..
ძიღვარღვარებს ვყებზე თქემი,
ამნაირი პირის ბანს
არ მიხანავს ჯერ ჩემ დღემი.

ჩიტუნებით დახუნძლა
ოდა-სახლის რიგულები;
ინინი რომ არ დავაფრთხოთ,
ჩვენ ფანჯრიდან ვიუურებით.

მერე უცებ მეწედა წვიმა,
მერე უცებ დადგა დარი;
უფლის ხელით მოინათლა
საქართუველოს ძთა და ბარი.

მხატვარი ნანა სანაია

ბატონები და თეთრფრთხიანი ანგელოზი

პირველ კლასში რომ შემეფანანეს, სწორედ იმ წელს დამთავრდა დიდი ომი, რომელშიც ვეღვა ჩემი კბილა ბავშვის მამა იყო გავწეული.

ზოგ ოჯახს უკვე მიღებული ჰქონდა მამის დაღუპვის ცნობა. ზოგნი გულისფანცქალით ველოდით წერილებს ფრონტიდან.

ჩანთაგადაკიდებული ბებერი ფოსტალიონი რომ გამოჩნდებოდა, დედანემი ვეღვა საშქეს ხელს უშვებდა და თვალგაშტრებული მას მიაჩრდებოდა, ფოსტალიონი კი ქუჩაშივე მოჰყვებოდა ხელის ქნევას და ყვიროდა: ნუ გეშინიათ, თქვენთვის ცული ამბავი არ მომავსო.

ბებია პირჯვარს გადაიწერდა და იტყოდა: „მადლობა ღმერთს, მადლობა ღმერთს“ ფოსტალიონი ჭიშკარს მოადგებოდა და ეზოში შემოსვლამდე მხიარულად შემოგვძახებდა: „მადარინი თქვენზეა, წერილია, წერილი...“

ახლაც მასსოვს, როგორი სუნი ჰქონდა იმ ბარათს: თუთუნის, სარეცხის საწინსა და მატარებლის.

იმ ზამთრის მიწურულს დამემართა ყვიანახველა, ანუ, როგორც ჩვენ ვეძახდით, ხველა ბატონები. მიელი ღამე მახველებდა და მაშალივით მაყივლებდა. მე ხომ ბალიშზე თავს ვერ ვკებდი, მიველ ოჯახსაც არ ეძინა. ხველება რომ შემომიტყვებდა, ბებია მეტყვოდა: „შაქარი ბატონები, შვილო, შაქარი ბატონები!“

გავიდა ორი კვირა, სამი. ხველა არ მეშვებოდა.

პატეფონის პატარა მაგიდაზე ხონჩა გამიწვევს, ტკბილეულით და ღამაში ნივთებით. ვინც რას მარჩებდა, ყველაფერს იმ მაგიდაზე მიწყობდნენ. ორი-სამი კვირის შემდეგ ეს ხონჩა დედას უნდა წაეღო სადმე მოსორებით, ტკბილეულობა ვინმესთვის დაერიგებინა ან სხვაგან დაეტოვებინა, – „გადაელოცა“. ამ გადალოცვის შემდეგ ბატონები უნდა წარბაძანებულიყვნენ და მე შვება მეგრძნო.

მანამდე კი აი რა მოხდა:

მაისი ახალი დაწვებოდა იყო. ეზოში უკვე ჰყვიადა კომში, ატამი, ასფურცე-ლა წითელი ვარდები გარშემო საამო სურნელს აფრქვევდნენ.

შუადღე იქნებოდა, ქუჩის დასაწყისში ვიღაცამ რომ დაიძახა:

– ომი დამთავრდა, ხალხო, ომი დამთავრდა!

ერთ წუთში ქუჩა ხალხით გაივსო.

სიცილი, ტირილი, ღოცვა ერთმანეთში ირეოდა და ქუჩა ფუტკრის სკასავით ბზუოდა.

– წავიდეთ ბაღში, ვინდა? – შემოვარდა ეზოში ჩემი უფროსი ძმა გონა.

დედა სამსახურში იყო. ფართიფურთით ჩავიცვი.

გონამ ჩემს ხონჩაზე დადებულ ნაწუქარ წითელ სამთუმნიანს შეხედა და მკითხა:

– წავილთ, ნაყინი ვიყილთ?

– წავილთ, – მივუგე მე ხველება-ხველებით და გავიქეცი. ქალაქის ცენტრალური ბაღი სავსე იყო ხალხით. ერთმანეთს კონცინდნენ, ულოცავდნენ. კვადებილი ხველებით, მაგრამ ჩემთვის ვის ეცალა...
შინ დაბრუნებულს დედა არ გამიწვარა: ბატონები არ გაეანაწყინო. მეორე დღიდან იგი უთენია ადგა და ხონჩა წაიღო გადასალოცად.

ვეღვა თვალბეში მიცქერის: აი, ახლა შეწვევტს ხველებას, აი, ახლამ, მაგრამ თქვენც არ მომიკვდით! მახველებს, მახველებს, კვადები ხველებით. კიდევ ერთი კვირა გავიდა – არავითარი ცვლილება.

შეშფოთებულ დედას ღამეები არ ეძინა.

ერთ ღამეს თვალი მიღულა თუ მართლა გამოეცხადა, არავინ იცის:

ჩემ საწოლთან ფანჯარას სულ თეთრებში გამოწყობილი,

F866P

თეთრფრთებიანი შუქმფინარი ანგელოზი მოადგა. მიე-
ლი სახლი უჩვეულო შუქით განათდა. უცქერის დედა,
უცქერის, რაღაც უნდა ჰკითხოთ, ანგელოზიც თითქოს
ელოდება კითხვას და დედას უცებ ასხენდება, რა
უნდა ჰკითხოთ:

– წმინდა ანგელოზო, რატომ არ მიბრძანდები-
ან ბატონები, ხომ არაფერი ვაწყენინეთ, ხომ არა-
ფერი დავაკელით? – და გულისფანცქალით ელის
პასუხს.

– აბა, გაიხსენე, – ეუბნება ანგელოზი, – რა
გელთ კიდეც ბატონების სუფრაზე?

დედა იხსენებს, იხსენებს და ვერაფრით გაუხ-
სენებია, იმის გარდა, რაც გადასალოცად წაიღო,
კიდეც რა იდო ხონჩაზე.

ამ დროს ფანჯრის რაფაზე თეთრი ფუმფულა
კატა შემოხტა, პირში რაღაც წითელი უჭირავს.

დედა აკვირდება და ცნობს წითელ სამთუმნიანს,
რომელიც მე და გოჩამ ბაღში დაგზარჯეთ.

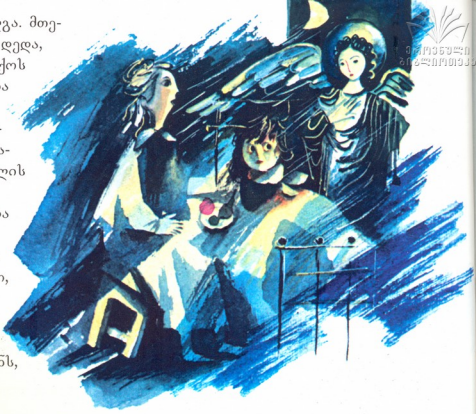
ანგელოზი გაქრა. თეთრი კატაც აღარსადაა.

წამოხტა დედა, ხონჩასთან მივიდა, ჩუმად ილოცა, წითელი სამთუმნიანი დაღო და ყველაფერი ერთად
გადასალოცად წაიღო.

კარებში ჩემი ყვიანახველა დაედევნა.

რაც დედა შინ მიბრუნდა, იმ წუთიდან ერთხელაც აღარ დამიხველებია.

ახლაც, ამდენი ხნის შემდეგ, ერთად მასხენდება: ომის დამთავრება, ყვიანახველა და თეთრფრთებიანი,
შუქმფინარი ანგელოზი.

ათარ ხუციშვილი

ყველა მათგანს

შეიკრიბნენ ჰატარები,
არ ჩამოვთვლი სახელებს,
ყველა მათგანს გაუმარჯოს,
ვიცნ მამულს ასახელებს.

საქართველოს შვილები ვართ,
არავის ვემტრებით,
ყველას გულთ შვეივარებთ,
ყველას მოვეფერებთ.

ბაჟან სვანიძე

ნაზ სხივებს ჰფენს მთვარიდანაც

მღიერ უგვარს მზეს ქვეყანა
და სიყვარულს არცა ძალავს,
დღენიდავ თავს ევლებ
ყველა სულდგმულს, სეს თუ ბალახს.
ეფერება ტყეს აქოჩრისს,
კოცნის ველთა მწვანე დაღლას,
დამითაც კი არ იფიქვებს,
ნაზ სხივებს ჰფენს მთვარიდანაც...

თვით მთვარეც ხომ მშითა ბრწყინავს,
თვალსაამოდ და ნეტარად!

მხატვარი ზაპურ დინსაძე

კომპოზიტორი
მაიკო ელტუვილი

„პანკური-პანკური“

Allegretto

2. თითქოს ტბა მხოლოდ მათი, დახტის ათი გოლიათი. ჭექს სიმღერა ბაყაყური აპანკური — პანკური. ვნედებით ცისარტყელასო, შვიდკაბა, შვიდფერასო, ცხრა დევი და ცხრა ბაყაყი ვერ დაგვაკლებს ვერასაო.

სეპტიანი პაპა

ბესო ჭიშკართან შეეგება პაპას. ფეხზე მიგლასუნა, მარჯვენა ხელზე ჩაეჭიდა და ებოში შეაცილა, თან ქამარში გარჭობილი ნაჯახი შეუთვალღირა.

- რა კარგია, ადრე რომ მოხვედი...
- მენატრებოდი.

ბესომ იგუმანა, კარგ ხასიათზე ვერ იყო პაპა. როცა ასეა, იცის, საინტერესო, ამბების მოყოლაც გადაიდება.

მოხუცმა ნაჯახი შეინახა, ბესომ კი პირსაბანში ცივი წყალი ჩაამატა, პირსახოციც მოიმარჯვა და პაპას დაელოდა. პაპა წყლის შესხურებას მორჩა თუ არა, ბიჭმა პირსახოცი მიაწოდა.

- გმადლობთ, ბესო!

პაპამ ხელ-პირი შეიმშრალა და პირსახოცი ჩამოკიდა.

- ბესო, ახლა ბესოს ან დედიკოს მოელაპარაკე, თუ წვნიანი კერძი მზადა აქვთ, გაგვიმასპინძლენენ კაცებს, ოღონდ იცოდე, ისე შშია, მადით უთუოდ გაჯობებ!

დიდხანს არც ალოდინეს, ბებომ ხონჩაზე დაალაგა: დაჭრილი პური და შემრეშილი პამიდვრის მწნილი. სურნელოვანი ლობიოს წვნიანიც მიართვა პაპა-შვილიშვილს.

- უჰ, თქვენ გაგახარათ ღმერთმა, - რა გემრიელად შეგიზავებიათ! - თქვა პაპამ.

- გავლობო, პაპა?

- აბა, დაცარიელებაში შევეჯიბროთ, ოღონდ დაუღეჭავი ლუკმები არ ყლაპო ჭკუკივით, არ შეგერგება.

მართლაც მაღიანად ივასშმეს.

პაპამ მუთაქა შეისწორა და მხარ-თეორზე წამოწვა.

ბესოც ახლოს მიუჯდა.

- დაიღალე, პაპა?

- დავიღალე კიდევ და გულმოსულიც ვარ... ვიჩხუბე გულდრძო კაცებს წავადექი თავზე, მისე-ოღნენ უგუნურები და პირწმინდა ჩეხდნენ ტყესს...

- რას შერებოთ! - შეეუძახე, - შვილები და შვილიშვილები ხომ გყავთ... არ გრცხვენიათ, ტყეს რომ უჩანაგებთ-მეთქი.

- სწორედ მათთვის გვინდა შეშა, ზამთარში ლუმელს დაკუნთებთო...

- მერე, თქვე უსირცხვილოებო, ტყის ჭრასაც ცოდნა უნდა. რომ მისდგომიხართ და მიყოლებით უმოწყალოდ კავავთ, აბა, ნახეთ, სადღა ტყე... მოჭრა გამომხმრვით უნდა: კარგი ვარჯიანი ხე არ უნდა მოიჭრას, შეშად ჯღარკიც ვარგა. ტყე გადარჩება. თუ არა და, ილუპება ქვეყანა! თქვე უსულგულოებო, სუფრანზე რომ მღერით ტყე შევუნახოთ შვილებსაო! ეგ არის ტყის შენახვა?! აბა, მოუსვით აქედან, თორემ თავებს დაგაჭრით დევებივით-მეთქი!

- დავიყვირე, ნაჯახი აღეშართე... იკადრეს, შეცვიედნენ მანქანაში და იქაურობას მოშორდნენ.

მერე თვალი გადაავიწვე ნატყევვარს და ცრემლი მომადგა აბა, იქ როგორღა იარსებონ ირმებმა, შვლებმა... როგორღა ირაკრაკონ წყარობმა... ასე არ ვარგა, ხომ მართალია, ჩემო ბესო?!

- ჰო, პაპა. - სევდიანად თქვა ბიჭმაც.

მხატვარი
ვაჟა
ქუთხუღი

ტრაპანა ბიჭის ლექსი

1.

ამას წინათ ტუქში
ტანმა გამკრა ეშვი!
— შენ მე ეშვი გამკარი?
თავფელობა ამგვარი
გავთნილა? თქმულა?

2.

მე, დევივით გულადს,
ლომი რთა, ღომი,
ისიც მივლის შორით,
რადგან ტუქში ამ წამთარს
დავედგენე სამ აფთარს!

3.

რაც მე იმათ დღე ვაჯარე...
დაცევიდნენ შიშით თვალებს
შუქრთალნი და დანუქლნი!
რომ შოთქევენ ბოლოს სული,
ერთმა ძლივს თქვა: — კაცო,
ვევლას უნდა ვამცნო:

4.

დიდ-პატარას, ნადირ-ფრინველს,
შელას, არწივს, ვაკებს, ირემს...
შორ-შორ შეკრან ირთა,
ტუქში ფრთხილად იარონ...
მე ვუსმინე ერთხანს, ჰოდა,
ის აფთრები შემეცოდა,
ჩავეჩიე მერე სელი

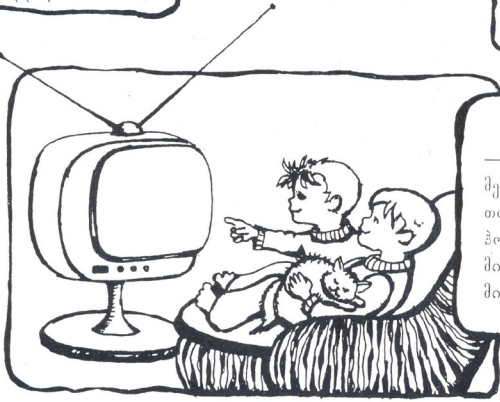

5.
აქეთობას ერთი მგელი
დავტყუე და შევაშინე —
ის მსუნავი, კურდღლის შვილებს
შიათრედა აცაბადა,
იმ მგელს შიშით ისე დაცხა,
ოფელს იწმენდა წინა თათით,

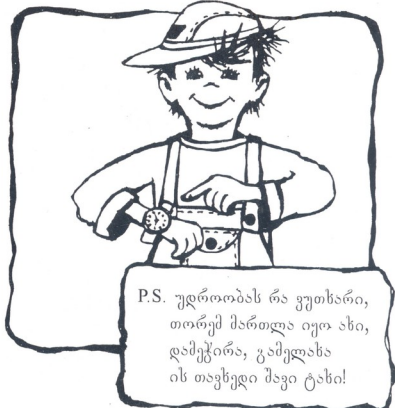
6.
მე კი იმ მგლის მისამართი
ჩავინიშნე — ტუე უღრანი!
დაუფუცე ერთი ხანი;
მერე თავზე დავეცეო,
შეულას ითხოვს კურდღლის თეო!

7.
— ბიჭო, უცებ გამახსენდა,
მელოდება სახლში დედა,
თარმეტსეა მულტფილიძი,
ჭოდა, ჩქარა თუ ვივლი,
მივალ, ჩავრთავ ტელევიზორს,
მიუუსხდებით მე და გიზო,

8.
ხელს წაუგვრავთ ღეო კატას
წრუწუნების გასაფანტად!

P.S. უღრობას რა ვუთხარი,
თორემ მართლა იყო ახი,
დამეჭირა, გამელახა
ის თავსედი შავი ტახი!

მიწას რომ ფეხს არ აკარებს
და დაწინწალებს კარდაკარ
თუკი ფანჯარა ღიაა,
ენურნულება ფარდა ქარს.

ბუბია ჯავრობს, რა უნდა
ამ ციებიან ბიჭთანო:

— ფარდავ, მოსცილდი ფანჯარას
გრინი არ შემოგვიტანო!

ჩაკეცავს, ჩამოაძორებს
ბებო ურთმახეთს მიჯნურებს
ქარი სხვა მხარეს მიფრინავს
ფარდა ნაწუენი გვიუერებს.

მიიგუნტება თავისთვის,
ონრავს, მშველელი ვინ ხარო.
ფანჯარა უნდა გააღოს
ფარდამაც რომ გაინაროს.

სალღმა ომიანაძე

დედები და შვილები

ქათამს მოსწონს წიწილა
და ინდაურს — ჭკუცი;
„— ჩემი უველას სჯობია,
შევაჯიბრებთ თუკი!“ —
ამბობს და ეფერება
მელიკუნას მელა;
უველა აქებს თავისას,
უველა დედა დედავს.

ღორი დრუნხით ატარებს
გოჭუნიას სურათს:
„— სიღამაზის კონკურსში
გაიმარჯვა სულაც!“

„— ჩემი ტელევიზორში
არ მღეროდა გუშინ?“ —
ამაუია დედიკო
იკრავს ჩოჩორს გულში.

ბეჭემოთი ითხოვს: „— მეც
მათემევიეთ ჯარემ,
ტანწურწუკა შვილი მეავს
კარგად დეკავს ბალეტს“.

მართალს ამბობს უოველი
გაამტყუნებთ ვერა,
ეგავს თავისი ბახალა
ურხვენია უველას.

ხმაური ერთი მარტორქაზე

იყო ერთი
მარტორქა და.
სხვას არავის არა ჰკავდა,
არაფერი არ ებადა,
მგრძნობიარე გულის გარდა;
ჯუნგლებში და
მტაცებლებში
გაეზარდა გვარს და მოღვმას,
მაგრამ მაინც
თხელ ქალაღლზე
სიფრიფანა კანი ჰქონდა;

სხვას არავის არა ჰკავდა
და მარტორქა იყო მაინც,
იყო -
რადაც დაიბადა
და არც იყო -
იყო რაიც;

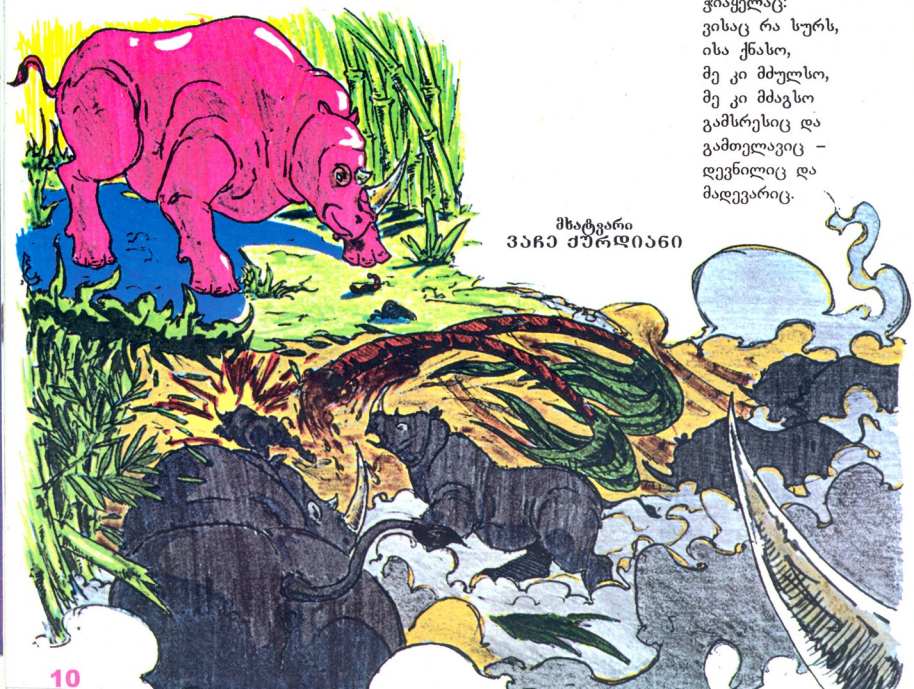
თავი - მსხვილი,
ტანი - გრძელი,
ცხვირი - რქა და
ფეხი - ძელი,
საშინელი,
საზარელი,
მაგრამ მაინც მიმზიდველი.

კარგ მარტორქას ზურგზე კეტიც
რომ გადაჰკრა, ვერას აენებ,
მას კი ციცქნა კოლოს კბენაც
უძღურავდა ცრემლით თვალებს;
ამჩნევდა და
განიცდიდა,
რასაც ჯოგი
ვერ ამჩნევდა,
ფრუანტელი დაუვილიდა,
თმის აშლა რომ გაეებდათ.

შლივინებენ მარტორქები,
გზას და შარას
ვერ არჩევენ,
რაც შეხვდებოთ,
დაარბევენ,
დაამსხვრევენ,
დამტერევენ,
გაჭყულტენ და
გაქელავენ,
გასრესენ და
გათელავენ...

შლოლდ ამ ჩვენს
უცნაურას
ებრალება
მგელიც, ტურაც,
კატაც, თავვიც,
ზღარბიც, მელაც,
ბაფაციც და
ჭიაციც;
ვისაც რა სურს,
ისა ქნასო,
მე კი მძულსო,
მე კი მძავსო
გამსრესიც და
გამთელავიც -
ღეწილიც და
მაღევიც.

მხატვარი
3366 მურდინა60

- ასე როგორ შეიძლება?!
 უწყობიან მარტორქები, -
 მარტორქა და სათნობა
 ვის სმენია, გეკითხებით;
 გაიხსენე,
 რა სჯულის ხარ,
 რისხვად იქეც ჯუნგლისაო,
 გვარს ნუ გვიქცევ
 გასაკიცხად,
 ნუ გვიმრავლებ უღირსსაო.

აიწურა უცნაურა:
 მეც ვალში ვარ დაძმადების,
 მაგრამ ჩემს გვარს,
 დამერწმუნეთ,
 დღეს ვერაფრით წავადგები;
 არც მჩაგვრელი,
 არც ჩაგრული,
 უკვალავი გზებით ვივლი,
 რადგან ბეური ქაჩაბური
 ჩემს ტყავზე მაქვს გამოცდილი.

აქ გასრულდა
 დავა ძმების
 და ვება უცნაურა
 ღიღინით და
 ფეხაკრეფით,
 უღრანისკენ გაეშურა;

მეგობრობა მარტოდმარტო
 კალაუსთან ირჩია და
 არცა დარღობს,
 ძნელად სანღო,
 ძმებს რომ ზღვება იშვიათად.

გადმოაქართულა შაშა ყუბუსიძეა

ხვალის სჯარითვქოთ

ლაშა მისხი

ქუთაისის მოსწავლე-ახალგაზრდობის
 სასახლის ნორჩ შემოქმედთა წრის წევრი

მისხდა

დალამდა... ხმაგაკენდილი ნიავე ეზო-ეზო და-
 ფარფატებს, საპატარძლოდ გამოეწყო ცა. გვირი-
 ლებით მორთული კაბა აიფუფუშა.

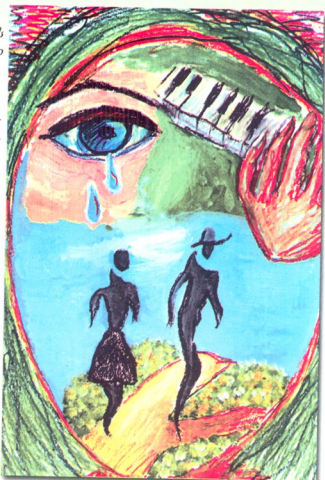
ღამის მნათობი ცალი თვალით ინტერესით აკ-
 ვირდებოდა ცის ციციანთელებს.

მივარეს მოსწონდა თავისი სამეფო და კიდევ
 მეტი კაშკაშით იფურებოდა ზემოდან.

მაგრამ ინათა თუ არა, მოვარის მაყრიონი

სადღაც მიიმაღა. გაძარცვულმა მარტოხელად დარჩენილმა მივარემ ცრემ-
 ლებით დასაველა დეღამიწა... შვის სხივების შიშით გაფერმკრთალეულმა
 ღამის გუშავმა სწრაფად დატოვა თავისი ტახტი. მიხედა, მჭესთან ჭიდი-
 ლი არ გამოდგებოდა.

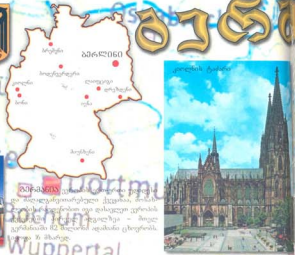
შემე შეიძღურა, უშიშრად გაშალა მხრები, მარაო მიიშველია და
 ნახად მიესალმა სამყაროს. სრულიად არ მოეწონა დაცარიელებული ცა.
 ძალიან შეეცოდა დამფრთხალი სადღაც მიეუჭოლა ღამის მნათობები და
 ტბილად, მეგობრულად აუხსნა: ნუ გეშინიათ, მე არაფერს ვერჩით, ყველა
 დავეტყვით ამ დღლოცვლელ ცაზე, მე სიცოცხლის, ღლის მეფე ვარ, შენ
 ღამის მეფობას არავინ ვართმევს. ღმერთმა დღე და ღამე კარგად გააკვირ-
 წილა, რატომ უნდა გვშურდეს ერთმანეთის...

ԵՄԵՆՏՆԵՐ

Դեմոնիկո օրոնախնարա
3 փճեմունի - ցամառնի
գայելանիան օրո

ԲԵՐԼԻՆ Մայրաքաղաքն է Գերմանիայի և Եվրոպայի ամենամեծ քաղաքներից մեկը: 1871 թվականին այս քաղաքը դարձավ Գերմանիայի մայրաքաղաքը: 1945 թվականին այս քաղաքը քայքայվեց և 1990 թվականին վերականգնվեց:

Կոլոն Գերմանիայի Կոլոնի վանքը 11-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1248 թվականին ավարտվեց: Այժմ այն Գերմանիայի ամենամեծ վանքն է:

Ռուր Գերմանիայի արևմտյան մասում գտնվող արդյունաբերական շրջան է: Այստեղ կառուցվեցին առաջին արտադրական գործարանները:

Բոնն Գերմանիայի երկրորդամեծ քաղաքն է: Այստեղ կառուցվեցին Գերմանիայի Կոնգրեսների շենյակը և Գերմանիայի Կոնգրեսների շենյակը:

Կոբլենց Գերմանիայի Կոբլենցի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Դալմադիա Գերմանիայի Դալմադիայի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Դալմադիա Գերմանիայի Դալմադիայի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Վոլֆսբուրգ Գերմանիայի Վոլֆսբուրգի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Սոտինգեն Գերմանիայի Սոտինգենի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Վարցբուրգ Գերմանիայի Վարցբուրգի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

Լայպցիգ Գերմանիայի Լայպցիգի քաղաքը 19-րդ դարից սկսած կառուցվել է և 1945 թվականին քայքայվեց:

ნატა

უველას ამბორს უგ საუნის
თვალსატულა ნატა,
ფეხი უკვე აიდგა —
ახდა მისი ნატერა.
ეფერება თოჯინებს,
უვაილებსაც სატაუს,
დარბის, დანტის მთელი დღე,
არ ეტეობა დაღლა.

დალი მახშიშვილი

პა. შამიშვა გებომ ხალი

პა, შემისვა ბებომ სელი,
აქანაუდა მთა და ველი,
ერთი, ორი, ანა, ჰერი,
დატრიალდა უველაფერი.
იქვე ჩიტმა დამჭიკჭიკა:
უოხად, ბიჭო, როგორ გშეენის!
მსემ სხივები მომაშეულა, —
ჩამჭიდო მარჯვედ სელი!

მისი სხივებზე გავიმართე,
რა ხანია, ამ დღეს ველი,
და ვადავდვი დიდ ესომში
ნაბიჯები სულ ჰირველი.

ლია კობალაძე

მაგრამ რა ჰქმნას დათუნიამ?

მშენებლობა რა რთულია, —
კარგად იცის დათუნიამ,
სულ შრომაში გართულია,
ხიდებს აგებს საოთულიანს.
კონსტად გამოკვართულია
უველა ხიდი კიდით-კიდევ,
ჩუქურთმებიც დართული აქეთ,
არ აკლიათ ლარი ხიდებს,
მაგრამ რა ჰქმნას დათუნიამ,
საქმე ქებად როგორ დიდდეს, —
წუაღდილობის ვადაჭიდევ
ვერ ამავრებს წუაღსე ხიდებს...

მხატვარი ლუიზა ჭიკაძე

სახეობის მათემატიკა

ჯამალ ჯინჯიხაძე რომანოზ დანაძე

რიცხვების სათანადოგო ერთეულების ჯამად წარმოდგენა გვეხმარება რიცხვების შეკრებისა და გამოკლებისას.

მაგალითად, შევკრიბოთ რიცხვები 21 და 42. ამისათვის ისინი უნდა დავშალოთ სათანადო ერთეულებად, მივიღებთ:
 $21 + 42 = (2 \text{ ათ.} + 1 \text{ ერთ.}) + (4 \text{ ათ.} - 2 \text{ ერთ.}) = (2 \text{ ათ.} + 4 \text{ ათ.}) + (1 \text{ ერთ.} + 2 \text{ ერთ.}) = 6 \text{ ათ.} + 3 \text{ ერთ.} = 63$

ჩანაწერი ძალიან გამარტივდება, თუ ერთ რიცხვს ქვეშ მიუწუნებთ მეორეს. ასეთ შემხვევაში გვექნება	21 + 42 ----- 63
შეშინებით შეკრება:	

ანალოგიურად სრულდება გამოკლებაც:
 $42 - 21 = (4 \text{ ათ.} + 2 \text{ ერთ.}) - (2 \text{ ათ.} + 1 \text{ ერთ.}) = (4 \text{ ათ.} - 2 \text{ ათ.}) - (2 \text{ ერთ.} - 1 \text{ ერთ.}) = 2 \text{ ათ.} + 1 \text{ ერთ.} = 21.$

აქაც, თუ მოქმედებას ქვეშინურით შევავსებთ, ჩანაწერი მარტივ სახეს მიიღებს:	42 - 21 ----- 21
--	---------------------------

გვერდს, შეკრების იმ შემთხვევას, როცა ერთეულების ჯამი 10-ზე მეტია, ან გამოკლების იმ შემთხვევას, როცა საკლების ერთეულს არ აკლდება მაკლების ერთეული, შენ თვითონ გაართმევ თავს. დაფიქრებაა საჭირო, ეცადე!

- დავალება 1.** რიცხვის სათანადოგო ერთეულებად დაშლის საშუალებით იპოვე ჯამი და სხვაობა:
21+31	52-27	23+45	45-32	37+45	65-26
- 2.** წინა ამოცანაში მომცემი მაგალითები ამოხსენი ქვეშინურით.

შეკრების სისწორის შემოწმება ადვილად შეგვიძლია, თუ გამოვიყენებთ რიცხვის ციფრთა მარტივ ჯამებს.

ხომ არ დაიბნენ? ახლავე გეტყვი, რა არის ციფრთა მარტივი ჯამები. რიცხვი 42 ორი ციფრის საშუალებით იწერება. ესენია 4 და 2. 4-ისა და 2-ის ჯამის, ე. ი. $4 + 2 = 6 - 2$ ამ რიცხვის ციფრთა ჯამი ჰქვია.

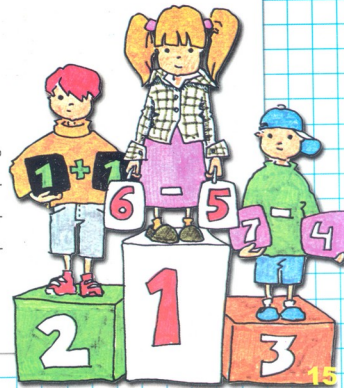
ეს ჯამი, ე. ი. 6, მარტივი ჯამია, რადგანაც ერთნიშნაა. მაგრამ, თუ ავიღებთ 78-ს, მისი ციფრთა ჯამი $7 + 8 = 15$ მარტივი არ არის, რადგანაც ერთნიშნა არაა. აი, თუ ვიპოვით 15-ის ციფრთა ჯამს ($1 + 5 = 6$), მივიღებთ 78-ის ციფრთა მარტივ ჯამს. ამრიგად, 78-ის ციფრთა ჯამია 15, ხოლო ციფრთა მარტივი ჯამია 6.

რიცხვები	ციფრთა მარტივი ჯამები
ახლა ნახე, შემოწმების რა საინტერესო ხერხი აქვს შეკრებას:	
21	3
42	6
63	9

დააკვირდი სქემას და სულ ადვილად გაერკვევით მასში!

დავალება:

1. იპოვეთ **12-ის, 23-ის, 44-ის, 79-ის, 98-ის** ციფრთა ჯამები და ციფრთა მარტივი ჯამები.
 2. ცნობილია, რომ რიცხვი მოთავსებულია **10-სა** და **20-ს** შორის და მისი ციფრთა ჯამია **7**. იპოვე ეს რიცხვი.
 3. **40-იდან 50-მდე** რომელი რიცხვების ციფრთა მარტივი ჯამები ემთხვევა ერთნიშნოს?
- ბოლო ორი ამოცანა საკმაოდ დაფიქრებას მოითხოვს. თუ ამ ამოცანას თავი გაართვი, ნამდვილად ყოჩაღი ყოფილხარ!

როზობაძის სმეჯი

დღორიალას ამავე უსახელს ვარსკვლავიდან ჩა-
ბოტანილი ზღაპარია. ყველა მტირალა ბავშვის იქ დღორ-
იალას ეძახიან.

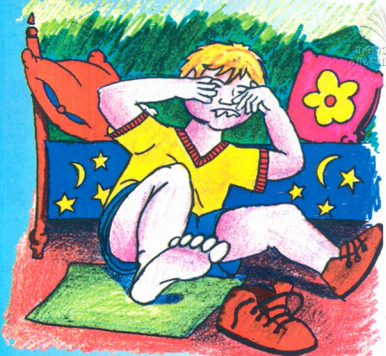
ჩვენი დღორიალაც ერთი პატარა ბიჭია, რომე-
ლიც დღორიდან საღამოდელ უმზუზოდ ღრიალებს. მშობ-
ლებმა ტირილს ვერაფრით გადააჩვიეს.

მამა დღორიალას შეპირდა, ტირილს თუ გადა-
ჩქვევ, ფერიების მალაზიაში წაგიყვან და რასაც აირჩე-
ვიციდიო. ბიჭი დათანხმდა. მამამაც დანაბრები აუს-
რულა და ერთ მშვენიერ დღეს ფერიების ზღაპრულ
ალაზიაში წაიყვანა.

დღორიალას თვალი მოსჭრა საჩუქრების სიმ-
ბავლემ. ელავდნენ ნაირფერი ბზრიალები, ჭორბიტე-
ი, კრიალებდნენ პედლით სამართავი მანქანები, ვე-
ლოსიპედები, ჩახმაზშეწყობულნი ისხდნენ თარობზე
ოფები, დამბაჩები, ავტომატები, ლოყები ასკლებო-
ნათ ფეხბურთის ბურთებს.

დაიბნა ბიჭი, სათამაშოების არჩევა ვეღარ შეძ-
ლო, მამის შთავაზებულ საჩუქარზე კი უარი განაც-
ადა.

ტრიალებდნენ ფერიები და უკეთესზე
უკეთეს სათამაშოებს სთავაზობდ-
ნენ. ბიჭი გაიბუტა,

კუთხეში აიტუზა და ატირდა.

დღორიალას უზნეობით მამა შეწუხდა, ფერიებს
ბოდიში მოუხადა, სათამაშოები უკან დაუბრუნა და
ღრიალა ბიჭი სახლში ხელცარიელი წამოიყვანა.

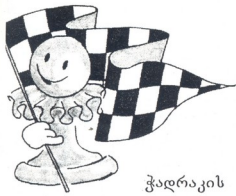
იმ საღამოს მამა დაჯდა და დღორიალას ტოლ
ბიჭებს წერილები დაუგზავნა, - სთხოვდა, ერჩიათ
ეყიდა თუ არა დღორიალასთვის საჩუქარი და, თუ
ყიდავს ურჩევდნენ, რა ეყიდა.

დაფიქრა ბიჭი თავის საქციელზე, ცრემლები მო-
იწმინდა, მამას პატიება სთხოვა და გააკეთილებს
მომზადებას შეუდგა.

ბავშვები! მას შემდეგ ბიჭი გულისფანცქალით ელის
თქვენს წერილებს. მისწერეთ წერილი დღორიალას
და ყველა მტირალა ბავშვის მამას, აურჩიეთ საუკეთე-
სო სათამაშოები, რათა დღორიალები მშვენიერ ვარს-
კვლავთბიჭუნებად და ვარსკვლავთგოგონებად გაქ-
ციოთ.

მხატვარი
დანი პაპუაშვილი

„დილის“

საჭაქოთო კლუბი

ჭადრაკის გამოგონებლის შესახებ ინდოეთში მრავალი ლეგენდა არსებობს. აი, რას მოგვითხრობს მათგან ერთ-ერთი.

ვინმე სინმა ბური ფიჭრისა და შრომის მეოხებით გამოიგონა ჭადრაკის თამაში. მას თავისი გამოგონება საბუფო თამაშად მიანდა და ამიტომ ქვეყნის რაჯას (მეფეს) მიართვა. მბრძანებელი თურმე დიდად კმაყოფილი დარჩა საჩუქრით, მოეწონა ჭადრაკში ჩაქსოვილი ბრძოლის სიბრძნე.

- რით დავასაჩუქრო კარგი თამაშის გამოგონებისათვის? - ჰკითხა რაჯამ.

- მცირედითაც კმაყოფილი ვიქნები, ჩემო ხელმწიფე, - მიუგო სინმა. - ბრძანეთ, მომცენ იმდენი პურის მარცვალი, რომდენიც მოგროვდება, თუ ჭადრაკის დაფის პირველ უჯრაზე ერთ მარცვალს დადებენ, მეორეზე - ორს, მესამეზე - ოთხს, მეოთხეზე - რვას, მეხუთეზე - თექვსმეტს, მეექვსეზე - ოცდათორმეტს და ასე შემდეგ (ართომეტრიკული პროგრესიის მიხედვით).

რაჯას თურმე გაეღიმა - საწყალ კაცს თხოვნა კი არ შეუძლიაო, ბრძანა დაუყოვნებლივ გაეანგარიშათ, რამდენი მარცვალი ეკეთებოდა სინს და გაეტანებინათ.

სასახლის მათემატიკოსებმა გამოიანგარიშეს, რომ ბრძენი გამოგონებლისათვის უნდა მიეცათ 18 446 744 073 709 551 615, ე. ი. თურამეტი კვადრლიონ ოთხასორმოცდაექვსი ტრილიონ შვიდას ორმოცდაათი ბილიონ სამოცდაცამეტი მილიარდ შვიდას ცხრა მილიონ ხუთას ორმოცდათერთმეტი ათას ექვსას თხუთმეტი მარცვალი. მათ მოახსენეს რაჯას, რომ მარცვლის ამ რაოდენობას შეეძლო ხუთი საწილმეტრით დაეფარა მიწის დეკამიწა, ადენი მარცვლის გადაზიდვას კი ათი ათასი ხარკამეჩი არ ეყოფოდა.

საჭაქოთო სვლები

ჩვენ უკვე კარგად ავითვისეთ საჭადრაკო დაფა თავისი ფიგურებით („დილა“ №6, 2001 წ.), მაგრამ თუ სვლები არ ვისწავლეთ, თამაშს ვერ დავიწყებთ.

პაიკის ან ფიგურის გადაადგილებას ერთი უჯრიდან მეორე, ახალ უჯრაზე საჭადრაკო სვლა ჰქვია.

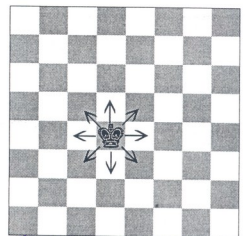
სვლა, როგორც წესი, კეთდება ერთი ფიგურით. იგი არ შეიძლება დასვით იმ უჯრაზე, რომელზეც უკვე დგას მისივე ფერის სხვა ფიგურა. თუ უჯრაზე სხვა ფერის, ესე იგი, მოწინააღმდეგის ფიგურაა, მაშინ ვაგინხარიათ - შეგიძლიათ „მტერი“ აიყვანოთ და მის ადგილას თქვენი ფიგურა დასვით. ამ პროცესს ჭადრაკში აყვანა ჰქვია. აყვანილი ფიგურა თამაშიდან გადის და იგი დაფიდან უნდა აიღოთ.

ბასნოვანი: სვლა ვაკეთებულად ითვლება, როცა ახალ უჯრაზე დასმულ პაიკს ან ფიგურას ხელს ვაუშვებთ. ჭადრაკში სვლის ვაკეთების შემდეგ ფიგურის უკან დაბრუნება არ შეიძლება. აი, ასეთი მკაცრი წესები მეფობს ოთხეკუთხა დაფაზე, რომელზე მორაობის წესებსაც ახლა ვავეცნობით.

ხელი მოჰკიდეთ **მეფის** - ეს მთავარი ფიგურაა და მას ყველაზე მეტად უნდა მოუფრთხილდეთ. მისი დატყვევება ანუ დაშმაბთება თამაშის დამთავრებას ნიშნავს. რადგანაც ხელი მოჰკიდეთ, მეფის გადაადგილების წესებიც უნდა ისწავლოთ:

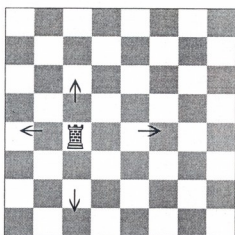
- 1) მეფე გადაადგილდება პორიზონტალურ, ვერტიკალურ და დიაგონალურ ხაზებზე ერთი მეზობელი უჯრით.
- 2) მეფე ვერ გადავა ისეთ უჯრაზე, რომელსაც მოწინააღმდეგის რომელიმე ფიგურა ემუქრება.
- 3) მეფეს არ შეუძლია ერთ უჯრაზე უფრო ახლოს მივიდეს მოწინააღმდეგის მეფესთან.

წილად გააფრადეთ ის უჯრები, რომლებზეც მეფეს შეუძლია გადაადგილება, ლურჯად კი ის უჯრები, რომლებზეც იგი ვერ გადავა.

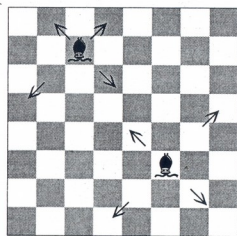

F8668

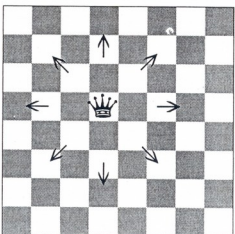
მტლი საწყის მდგომარეობაში დაფის კიდეებს იკაებებს. იგი მოძრაობს მხოლოდ პორიზონტალსა და ვერტიკალზე და გადაადგილება ნებისმიერ მანძილზე. ამ გზაზე იგი შეიძლება დაბარკოლოს თანამებრძოლმა, ანუ მისივე ფერის ფიგურამ. მოწინააღმდეგის ფიგურის აფენისას ეტლი მის ადგილს იკაებებს.

კუ დადის მხოლოდ დიაგონალებზე და, ისევე როგორც ეტლი, ნებისმიერ მანძილზე გადაადგილება. საწყის მდგომარეობაში ერთი კუ შავ უჯრაზე დგას და მას შავუჯროვან კუს უწოდებენ. რატომ? დააკვირდით, ის ხომ მხოლოდ შავუჯროვან დიაგონალებზე მოძრაობს. თეთრ უჯრაზე მდგომ ანუ თეთრუჯროვან კუს კი პირიქით, შავ უჯრებზე გადასვლა ეკრძალება.

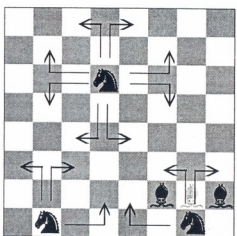

ლაზიერი მოთამაშის მთავარი საყრდენი ძალაა. ის მოძრაობს პორიზონტალებზე, ვერტიკალზე და ყველა დიაგონალზე ნებისმიერ მანძილზე. როცა დაფის შუაგულშია, ლაზიერი 27 უჯრას აკონტროლებს.

მხედრის სვლების ასახსენლად მივმართოთ დიაგრამას.

შავი უჯრიდან მხედარი გადადის პორიზონტალურად ან ვერტიკალურად მდებარე მეზობელ შავ უჯრაზე, მერე კი გვერდით თეთრ უჯრაზე. ასე რომ, შავ უჯრაზე მდგომი მხედარი სვლას ყოველთვის თეთრ უჯრაზე ამთავრებს, თეთრ უჯრაზე მყოფი კი - პირიქით, შავზე.

დაფაზე დასმული დანარჩენი ორ მხედარს თქვენვე უწვინეთ სამოძრაო გზა (შევიძლიათ ეს გზები წითლად გააფერადოთ).

მხედარი ერთადერთი ფიგურაა, რომელსაც შეუძლია გადაახტოს როგორც საკუთარ, ისე მოწინააღმდეგის ფიგურას. თუ მოწინააღმდეგე სწორედ იმ უჯრაზე დგას, რომელზეც მხედარმა თავისი სვლა უნდა დაასრულოს, მხედარი აიყვანს „მტერს“ და მის ადგილს დაიკაავებს.

პაიკი ყველაზე სუსტი „მეომარია“, რადგან მოძრაობს პირდაპირ და მხოლოდ ერთ უჯრაზე (გამონაკლისია პირველი სვლა: *საწყისი მდგომარეობიდან პირველი სვლის ვაკეთებისას მოთამაშეს შეუძლია ეს ფიგურა გადაანაცვლოს როგორც ერთი, ისე ორი უჯრით*).

პაიკი ვერაფერს დაიკლებს მის წინ მდგომ მოწინააღმდეგის ფიგურას. არც გადახტომის უფლება აქვს. იგი უმოძრაოდ დგას მანამ, სანამ გზას არ გაუთავისუფლებენ.

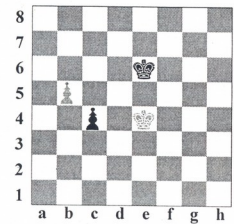
მოწინააღმდეგის ფიგურას პაიკი აიყვანს მხოლოდ ირიბად და მის ადგილს დაიკაავებს.

პატარა, სუსტ პაიკს ერთი დიდი ღირსება აქვს: თუ მიაღწია მოწინააღმდეგის პირველ პორიზონტალს, საკუთარი „სიცოცხლის ფასად“ აცოცხლებს ნებისმიერ ფიგურას, მეფის გარდა. ბუნებრივია, ძირითადად ასეთი გამარჯვებული პაიკის ნაცვლად დაფაზე ლაზიერი შემოჰყავთ. (რამდენ პაიკსაც გაიყვანთ უკანასკნელ პორიზონტალზე, იმდენი ლაზიერი გვეყოლებათ.)

პაიკის აფენა და მისი სხვა ფიგურით შეცვლა ერთ სვლად ითვლება.

სავსაშუალო

1. რომელი სვლის ვაკეთების უფლება აქვს მხედარს?
ა) მხ2 - მე2
ბ) მხ2 - მც6
გ) მხ2 - მა4

2. რომელ სვლას ვერ ვაკეთებთ მეფე?
ა) მფე4 - მფდ4
ბ) მფე4 - მფწ6
გ) მფე4 - მფჩ4

3. რომელი სვლაა ნებადართული პაიკისათვის?
ა) პც4 - პძ5
ბ) პც4 - პე2
გ) პც4 - პხ5

ლიდა სტვილია

ანძელა

გადასწია... გადმოსწია
ბაღასები ძენსელა,
უელმადალა, გრძელფოთლება,
თეთრუვავილა ფესვრძელამ —
იმალა და... ამოვიდა
ძველ ფესვებზე ენძელა, —
...რომ ვუყურებ... ვხსენებდი და...
სხვა იმედი შემდეგა!

ბიბო ნინაშვილი

თეთრი ცხენი

თეთრი ცხენი მოფრინავდა,
მსედარს ზოხა ევავა...
ეს მსე იყო — თვალწინ მედგა
მოკაშუაშე წყეცა.
ვილოცე და ლოცვა ჩემი
საქართველოდ მეყცა.

ნუნუ ქაჭუკაშვილი

ჩიბუნია

ტკილად ავიჯვოდებო,
არ დაუცდის ალითსნ,
უნდა დილის ცვარ-ნამი
სისხლისით დალიოს.
ჩიტუნას სურს კონცერტი
ჩაატაროს დილისა;
და ტუე გამოადვიმოს
ღამის სისმარ-ძილისგან.
ტაშს უკრავუნ სეები,
ფოთლის შრიალ-შრიალით,
უკვე მსეც ილოცება,
სიუვარულის ფიალით.

თამარ მხარბრძელი

საბავშვო ბაღში

დედამ მითხრა: — შვილო, მალე
წავიყენათ უნდა ბაღში.
მე ძალიან გამიხარდა,
სისარულით დავცხე ტაში.
— არც ხე არის, არც ყვავილი,
და არც სადმე ჩანს სიმწვანე,
რანაირი ბაღი არის,
დედა, აქ სად მომიყვანე?
— აქ შენსულა ბავშვებია,
მართლა ნორჩი ყვავილები,
მათთან ერთად ითამაშებ,
მათთან ერთად უაიხრდები.

შატყვარი ეღუარღ აგბოკაძე

ქანჯალი

საქართველოში ხანჯალი ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული საბრძოლო და სანადირო იარაღი იყო. იგი ცივი იარაღის ჯგუფს ეკუთვნის. განსაკუთრებით შეუცვლელი იყო ეს იარაღი ახლო მანძილზე, პირისპირ ბრძოლის დროს. მისი ტრადიციული სახელი სატევარია. ტერმინი ხანჯალი („ხანჯარ“) მე-17 საუკუნეშია შემოსული სპარსულიდან.

ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე ხანჯალი ახალი ქვის ხანაში, ანუ ნეოლითის დროიდან ჩნდება. თავდაპირველად ჩვენი წინაპრები ამზადებდნენ ქვის (ძირითადად კაჟის) და ოპსიდიანის ანუ ვულკანური მინის სატევრებს. დაახლოებით 5 ათასი წლის წინათ დაიწყო ლითონის, უპირატესად ბრინჯაოს გამოყენება. ბრინჯაოს სატევრები, განსაკუთრებით მრავალფეროვანი და უხვია ქრისტემდე მეორე და პირველი ათასწლეულების მიჯნაზე. მათგან ბევრი დღეს მუზეუმების საცავებსა და საგამოფენო დარბაზებშია დაცული.

მუზეუმებში თქვენ შეგიძლიათ დაათვალიეროთ სხვადასხვა ფორმის ბრინჯაოს სატევრები. ზოგიერთი მათგანი მთლიანად სხმულია ზოგიც დაფანჯრულტარიანი ან მოკლე და ფუძეგანიერი ან კიდევ გრძელი.

გავიდა ხანი, დაიწვეს ხანჯლის პირების რკინა-ფოლადისაგან დამზადება და მისი ქარქაშით გაწყობა. ხანჯლის ტარისა და ქარქაშისთვის იყენებდნენ რქას, ძვალს, ხეს, ტყავს, ვერცხლს, ოქროს და ა.შ.

ტრადიციული ქართული ხანჯალი შემკულობითაც გამოირჩეოდა. მათგან ბევრი ძვლით, ვერცხლითა და ოქროთი მოჭედილი და სპილოს ძვლით გაწყობილი იყო.

დიდებული ქართული ხანჯლების შესამკობად ოქრომჭედლობის ცნობილ ხერხებს იყენებდნენ. ეს იყო ცვარი, ლითონის კვეთა, ვერცხლის სევადი, ოქროსა და ვერცხლის ზარნიში, სპილოს ძვლით და სადაფით ინკრუს-

ვერცხლის კვეთა

ტაცია, ფილიგრანის ტექნიკა.

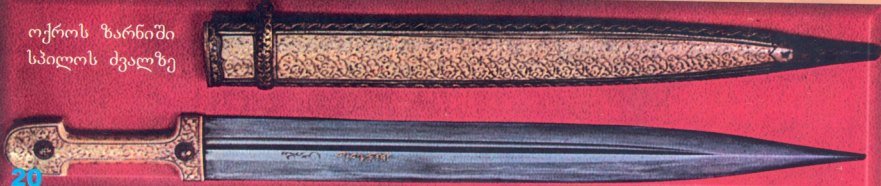
ხანჯლის პირების მიხედვით უფრო მაღალი და საბრძოლო თვისებებით გამოირჩეოდა სამღარაიანი სატევრები. მზადდებოდა ერთღარაიანი და ორღარაიანი ხანჯლებიც. ზოგიერთს ღარი ანუ შაშარი არც ჰქონდა, თუმცა ამ

შემთხვევაში ხშირად ხანჯლის პირს შუაში „ქედი“ დაჰყვებოდა.

ხანჯალი საქართველოს ყველა კუთხეში მზადდებოდა. ყველაზე ტრადიციული და მძლავრი კერა თბილისი იყო. შესანიშნავი ხანჯლე

ოქროს ზარნიში სპილოს ძვალზე

ბი მზადდებოდა ქართლში, კახეთში, სამეგრელოში, იმერეთში, სვანეთში და სხვა კუთხეებში. ზოგჯერ ჩვენს დედაქალაქში დაღესტნელი-ლეკი ოსტატებიც ამზადებდნენ ხანჯალს შეკვეთით, თუმცა შემკვეთის გემოვნების მიხედვით ქართული სტილის და ხელოსნობის ტრადიციებს ითვალისწინებდნენ. სხვათა შორის, თბილისში სიონის ტაძრის მახლობლად მთელი ქუჩა იყო, ეგრეთ წოდებული მეიარაღთა რიგი, სადაც სხვადასხვა სახის საჭურველი, მათ შორის ხანჯლებიც მზადდებოდა.

განსაკუთრებით გამორჩეულ ოსტატებს თავიანთი დამლები ჰქონდათ, რომელსაც ხანჯლის პირზე ამოტიფრავდნენ. მეიარაღეები მუდამ თავმდაბლობით გამოირჩეოდნენ. ამიტომ მთელი შუა საუკუნეების განმავლობაში ქართველი მეიარაღე ოსტატების გვარები ფაქტობრივად უცნობია. მხოლოდ მეთვრამეტე-მეცხრამეტე საუკუნეებსა და მეოცე საუკუნის დასაწყისში გახშირდა ქართველი ოსტატების გვარების ამოტიფრვა, უმეტესად ქარქაშზე. ამიტომაც შთამომავლობას აღარ დაეკარგა დიდი ოსტატების ვინაობა.

დიდი ხელოვნებითა და ოსტატობით გამო-

ირჩევა ცნობილი ქართველი მეიარაღეების ძამიძის, ჯიქას, ჯღამაძის, ასათიანის, სირბილაძისა და სხვათა ნაკეთობანი. სვანეთში განთქმული ოსტატი იყო ლემინ ქალდანი, ხევსურეთში ბაბუა წიკლაური, ზემო იმერეთში კვირია გიორგაძე და სხვანი. მათი ნახელავი აცვიფრებს საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის უცხოელ და ქართველ დამთვალიერებელს.

ტრადიციული ქართული „ტალავარი“, ჩონახალუხი წარმოუდგენელია ქამარ-ხანჯლის გარეშე. იგი დღეს ეროვნული ტანსაცმლის სამშენისად გამოიყენება.

ვილიზრანი – ლითონის საგნის ზედაპირზე ოქროს ან ვერცხლის მავთულისაგან გაკეთებული გამოსახულება.

ინკრუსტაცია – საგნის ზედაპირის მორთვა ძვლის, ლითონის ან საღაფის ჩაჭდევებით.

მონუმენტულობა – ვერცხლის ნაკეთობის შემკობის ერთგვარი ტექნიკურ-ქიმიური ხერხი.

ზარნიში – ლითონის ნაკეთობაზე ამოკვეთილი ადგილის შევსება ოქროს ან ვერცხლის მავთულებით.

ხვალის საქართველო

პანო საგინაშვილი

აიტაცემო თქვენი დროვა

ჯონი,
თოხი,
ქოხი,
სიდარიბე,
ხელი ხმაღზე,
ბრძოლა მუღამ,
სისხლი მუღამ,
ჭირი მუღამ...

მუღამ ტყელი წესად ნაქცევი,
მომრავლა ქურდი, ხარბი, გამცემი,
მოძალადე და ზარის დამცემი,
არ დაილია ჩვენი დამქცევი!
თავს ვერ ვუშველით სხვაგან გაქცევით,
გზა აღარა გვაქვს უკან საქცევი...
აიტაცეთ თქვენი დროვა, ქართველებო, აიტაცეთ!
საქართველო სხვა ხალხებმა დაიტაცეს.
მხოლოდ ჯონი?
მხოლოდ თოხი?
მხოლოდ ქოხი?
რატომ? რისთვის? რანაირად?
ვინ არიან? სად არიან?
როგორ, ნუთუ ჩვენდა ჭირად
არა ვღირვართ არცა ჩირად?

აიტაცეთ თქვენი დროვა, ქართველებო, აიტაცეთ!
საქართველო სხვა ხალხებმა დაიტაცეს.

ვოთოლცვენა

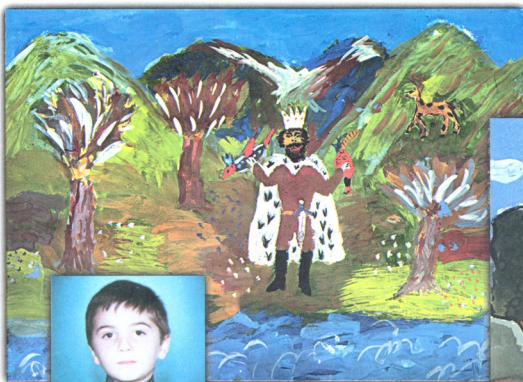
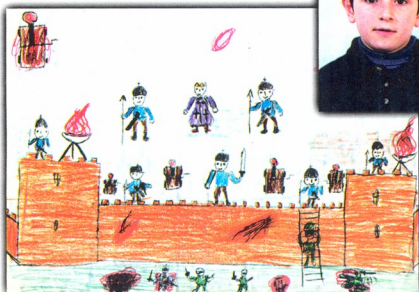
ზაფხულმა დაგვტოვა და
მზე მილია,
სადღაც გაფრინდა და
დაგვშორდა.
ხეები გაშიშვლდა და
ჰაერში გაიბნა
მათი მხიარული ფერები...
ვოთოლცვენა...
ვოთოლცვენა...

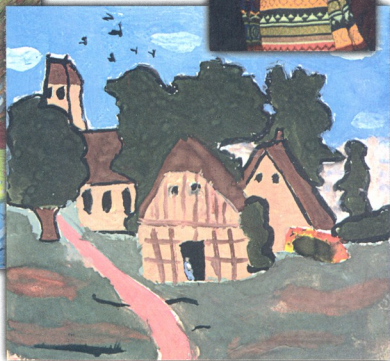
ქანეტა
არჩვაძე

ცოტნე საბავშვო

7 წლის

პბა ქლიამძე
10 წლის

დითო ლავიაშვილი
8 წლის

დიდაზ თავის მეგობრებს ყლორცავს

ცახვარების
ცაიებს!

ჭაბუკი ქონივა

შარადა

სანდრო
ჩადუნელი

საბა
ლოსაბერიძე

თენგი
მეზერიშვილი

მონათმფლობელს მონა ჰევედა
და ბატონს ვინ... ალბათ, იცით.
გამოსაწინებ სიტყვის უკვე
მზად გქვნება დასაწყისი.

ბელასი და მინდორ-უველი
რა ფერია, გასსოვო, მუჯურა.
გამოვართვათ მას მუორე
და შესამე ასო - ბევრა.

მიღისგუდას თუ რა უუვარს,
აბა, მაღე, ვინ მისედება?
ამ სიტყვიდან ჩვენ პირეული
ასო აღარ დაგვჭირდება.

მუჯრა, უველა მიმიხედით და
სელები გეკუთ აწედილი
ახალგაზრდის სინონიმი
სიტყვა არის...

VIENDEB თაბა ბიძაპია

ირაკლი
ლაბაბიძე

ანი
ავექოფაშვილი

ქეთი
ავექოფაშვილი

გიორგი
ახვერდაშვილი

ნიკო
ყარაულაშვილი

ნიკა
ლემონჯავა

სოფო
პაზია

სოფიკო
გურგენიშვილი

გვიმოიყვით რაზმარების როლს!

640/94

საბა კობახიძე

გიორგი ჭანტურია

ნინო ორმოცაძე

ერეკლე ფლენტ

ბანი ნაცვლიშვილი

გამოვიდა საყმანვილო
ენციკლოპედიის პირველი წიგნი

მიმდინაჲეობს ხელონეჲა
მეოხე წიგნზე

სოფო ჩხეიძე

ნინო მღებრიშვილი
მოხვეშეშვილი

ნინო მღებრიშვილი

ზაურ გიანეშვილი

მარიამ აბაშიძე

მედიკოსული

"ჯოგეშნი"
გეოგრაფიკული

მულტიმედიაციური ფილმებს ქართულ ენაზე, ლიცენზირებულ კასეტებზე, ასევე ფილმებს ორიგინალის ენაზე (ინგლისურად, ფრანგულად, გერმანულად და ა.შ.). დამატებითი ინფორმაციისთვის დაგვიკავშირდით: 935 615

შოგერო ტედექტორი
ფილიპ ოვსეშვილი
სარედაქციო საბჭო: ლევან ზაზუაშვილი,
ალექსანდრე ზაზუაშვილი, თამარ შიშკაია, ნანო კაკაჩია
მედიკოსული კონსულტანტი: თამარ ნინოშვილი
ფინანსური მხარე: მარიამ მამუკაძე
მისამართი: თბილისი, კოსტავას №14,
ტელა: 04 10 32, 03 41 30;
გამოცემის №04 ქვედა
პასი: 2 ლარი და 50 თეთრი